

ROZHOVOR | Osobnost na konci týdne

ŘEDITEL BRNĚNSKÉ SPOLEČNOSTI SAKO **JIŘÍ KRATOCHVIL** VEDE UŽ NĚKOLIK LET I SPALOVNU. O PROMĚNĚ ODPADU NEJEN Z BRNA V ENERGIÍ ŘÍKÁ:

Spalovaný odpad hřeje stejně jako hnědé uhlí

JAN ŽLEBEK

Brno – Ačkoliv jako malý kluk nesnil o kariéře popeláře, skončil v čele brněnské spalovny a společnosti SAKO. Ředitel Jiří Kratochvil vidí odpad jako užitečnou surovinu. Přinejmenším pokud ho obyvatelé měst dokáží roztrždit, v čemž se podle něj zlepšují. „Třeba plastu Brňané meziročně vytřídili o padesát procent více,“ tvrdí ředitel Kratochvil.

V březnu jste v Brně začali měnit kontejnery na sklo. Co to přinese lidem?

Ve městě bude 410 sběrných kontejnerů, jejichž kapacita zůstane stejná jako u těch předchozích. Obyvatelé tedy o nic nepřijdou, naopak na některých místech nahradíme menší popelnice většími kontejnery. Do konce března bychom chtěli vyměnit všechny ve městě.

Co to změní pro vaši firmu?

Už nebudeme využívat jiné dodavatele a všechny kontejnery budeme vyvážet pomocí vlastních sil. Budeme se i více starat o čistotu kolem kontejnerových stání. To byl v posledních letech problém. U skla je to ještě horší kvůli střepům, které mohou způsobit defekty aut. Nově chceme sklo vyvážet čistěji.

Najmete kvůli práci navíc nové zaměstnance?

Většinu práce pokryjeme vlastními zaměstnanci. Jedná se o lidi, kteří svázeli sklo ze sběrných středisek. Nově budou obsluhovat i tyto kontejnery. Ale přibude druhá směna – jedno vozidlo s posádkou na vyvážení skla.

Jací jsou obyvatelé Brna v třídění odpadu?

Brňáci už třídít umí a každoročně se zlepšují. Ale my řešíme to, jak nakládat s odpady už od počátku. Na začátku není třídění, ale předcházení tomu, aby odpad vůbec vznikl. Hodně se diskutuje třeba o igelitových taškách v obchodech. Je to zbytečná výroba odpadu. Když tašku použijete několikrát po sobě, množství vyrobeného odpadu tím snížíte.

A co děláte v této oblasti?

Zahájili jsme projekt Re-Use, díky němuž lidé mohou věci znovu využívat. V České republice je takový projekt ojedinělý. Zpočátku jsme se báli, jestli o něj bude zájem. Teď projekt funguje ve čtyřech sběrných střediscích a lidé tam nosí předměty jako hrnečky, nádoby, lyžařské vybavení, hračky a další věci. Nejedná se o nábytek ani o elektrospotřebiče. U těch je totiž třeba revize. Vyberáme věci zdarma, ale prodáváme je za symbolickou cenu. Za desetikorunu nebo ty dražší za stovku. A po drobných částkách jsme vybrali téměř sto tisíc korun. Za peníze městská zeleň vysázela květinové záhony. Takže ze starých věcí v podstatě děláme květiny.

Je vůbec odpad k něčemu ještě užitečný?

Vytříděné suroviny mají svou cenu. Například číre plastové lahve mají hodnotu deset korun za kilogram. Třídění dává smysl, protože zlevňuje systém nakládání s odpady. Příjmy z prodeje hradí náklady na svoz a kontejnery. Brno si vytvořilo v tomto ohledu soběstačný systém sběru tříděného odpadu. Ekonomicky využíváme i směsný odpad. Ve spalovně ho ročně spálíme 235 tisíc tun. Třetina pochází Brna, zbytek z okolních krajů i z Ostavy. Odpad sám hoří a má výhřevnost jako hnědé uhlí. Takže produkujeme energii, kterou dodáváme brněnským teplárnám. Vyrábíme i elektřinu, a to v množství, které by stačilo na roční spotřebu třeba Znojma. Zajímavé je, že čtyři až pět měsíců ročně přes letní období Brno jede pouze na odpady. Všechno teplo spotřebované na ohřívání vody v té době vyrobíme jenom v naší spalovně.

A poznají třídění lidé i ve své peněženke?

Poplatky město stanovuje dlouhodobě. V roce 2017 je určuje z dat roku 2016 na rok 2018. Zároveň je to tak, že máme 400 tisíc lidí, kteří platí poplatky za popelnice. Pokud bychom jim chtěli zlevnit o stovku, tak už to dělá čtyřicet milionů, což není lehké ušetřit. K třídění odpadů musí být lidé motivováni vnitřně, nikoliv ušetřenými korunami.

Setkáváte se mezi lidmi s nějakými mýty o třídění?

Nejčastěji s tím, že si lidé myslí, že nemá smysl třídít barevné a bílé sklo, protože se to stejně smíchá. Nesmíchá. Kontejner je rozdělený, stejně jako místo v autě. Bílé sklo je hodnotnější a vyplatí se ho sbírat odděleně. U plastů stále trvá mýtus, že je nakonec stejně spálíme. To není pravda, všechny plasty putují na dotřídovací linku, kde vybíráme jednotlivé druhy plastů. Jsou samozřejmě i výrobky, které v současnosti nedokážeme využít. Příkladem jsou plastové průhledné vaničky od rajčat. Ovšem trh s plasty se rychle vyvíjí a mění. Co bylo před rokem nemožné, tak už třeba nyní možné je.

Ovlivní plánované rozšiřování spalovny život ve městě?

Spalovnu jsme zrekonstruovali v roce 2011 a už prošla pětiletým sledováním, kdy Evropská unie kontrolovala ekologické i ekonomické parametry. Zvládli jsme to úspěšně. Máme pětistupňové čištění spalin a to, co jde z komína, obsahuje jen minimální množství škodlivin. Není se třeba bát spalovny. Pokud je cítit v okolí zápach, tak nepochází ze spalovny. Odpad skladujeme v bunkru, kam se vlezle množství, které spálíme za několik dní. Z bunkru odsáváme vzduch pro podporu hoření v kotli. Pach je tedy nasáván dovnitř a venku není cítit.

Co ještě chystáte?

Letos pracujeme na obrovském projektu na vyvedení tepla v podobě horké vody ze spalovny na sídliště v Líšni a na Vinohradech. Jedná se o stavbu výměníkové stanice za sto deset milionů korun a potrubí ve stejné ceně. Se stavbou stanice jsme začali před měsícem, dokončit by ji měli dělníci ještě letos.

Co se děje s odpadem, když vynese člověk koš? Kontroluje ho ještě někdo nějak?

Hodíte ho do černé popelnice a naše společnost se stará, aby byl pravidelně vyvezený. Obsah svezeme do spalovny, kde končí veškerý komunální odpad z Brna. Po spálení zbude asi čtvrtina materiálu jako škvára. V současnosti hledáme možnosti jeho použití ve stavbě – ním průmyslu, protože má podobné vlastnosti jako beton. Komunální odpad už nikdo dále nedotřídí ani neupravuje. Jede přímo do spalovny.

Takže kdybych třeba rozsekával mrtvolu, zabalil ji po kusech do igelitového pytle a vyhodil do koše, tak je to metoda, jak se jí jednoduše zbavit?

Po cestě projde vozidlo detektorem proti radiaci, kde odhalí například nemocniční odpad, který vzniká při vyšetření, kdy je někdo ozařován. V něm zůstávají zbytky radioaktivních látek a ty jsme schopni odhalit. Podobné materiály nespálujeme, aby se radioaktivní látky nerozšířovaly do ovzduší. Takže, abych se vrátil k dotazu, nekontrolujeme obsah každé popelnice. Naopak se nám stává, že se na nás obrací obyvatelé s prosbami, abychom něco našli. Například někdo vyhodil omylem sbírku historických desek a řeší, jestli je možné ji zachránit. Bohužel kvůli úspoře místa mají svozová auta v sobě zabudovaný lis, takže vyhozené předměty jsou ztraceny.

A stalo se někdy, že jste něco lidem přeci jenom takto zachránili?

Bohužel ne. Jedinou šanci mají kovové zbytky, které najdeme v té škváře po spálení. Třeba staré žehličky. Ty ale do černé popelnice stejně nepatří.

Můžete říct něco víc o škváře ze spalovny? Jak je možné ji dále využít?

Škváru nelze používat samostatně, ale jen jako součást nějakého výrobku. Jednou z možností je třeba výroba zábran, jako jsou ty betonové na dálnici. Při správném použití nemá materiál žádné nebezpečné vlastnosti.

Jak se promítají moderní technologie do práce s odpadem?

Setkali jsme se s problémem nahlášení plných popelnic. A protože spousta lidí využívá chytré telefony, vyvinuli jsme aplikaci, kde je mapa Brna se všemi kontejnery a sběrnými středisky. Lidé mají možnost nahlásit plný kontejner. V aplikaci vyberete místo, vyfotíte kontejner a odešlete tuto informaci, která přijde rovnou na dispečink. Zařídíme popelnici do nejbližšího svozu a zároveň sbíráme data, abychom věděli, zda potřebujeme rozšířit vyvážení tohoto stanoviště. Aplikace je propojená s aktuální databází o nádobách. Takže se na mapě objeví, které kontejnery jsou přeplněné. Pro lidi má smysl takové informace sledovat.

Které země jsou pro vás inspirací v nakládání s odpadem?

Určitě je to Švýcarsko, které velmi dobře využívá veškeré odpady. Inspirativní je také rakouská Vídeň. V současnosti řešíme například systémy, které by zadržely popelnice na místech, aby nám necestovaly po ulicích. S tím mají ve Vídni zkušenosti.

Spousta kluků sní o tom, že budou popeláři. Jak jste se k odpadu dostal vy?

Nebudu lhát – mezi ty kluky jsem nepatřil. Určitě je to ale pro mne zajímavá oblast, protože spojuje odpad a energetiku.

Vyzkoušel jste si práci na lince nebo s autem?

Mám zkušenosti ze sběrného dvora nebo klasické práce při sbírání odpadu. Sběrné auto jsem ovšem neřídil – nemám řídičský průkaz na velká auta. Na dotřídovací lince jsem byl několikrát.

Jiří Kratochvil

- Narodil se v roce 1979 v **Boskovicích**, více než deset let žije v Brně.
- Vystudoval **Vysoké učení technické v Brně** v oborech managementu a slaboproudé elektřiny.
- Než začal pracovat pro SAKO, vedl jako ředitel **Pohřební a hřbitovní služby města Brna**.
- Společnost SAKO Brno řídí od **září 2012**.
- Mezi jeho koníčky patří **sport**, věnuje se jízdě na horském kole, volejbalu, tenisu i šachům.
- Je **svobodný** a bezdětný.

